

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія професійної та практичної підготовки
спеціальності «Початкова освіта»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи культури і техніки мовлення

Освітня програма «Початкова освіта»
Підготовка молодшого спеціаліста

Спеціальність 013 Початкова освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні
педагогічної ради коледжу
Протокол № 1 від “28” серпня
2020р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація					
Назва дисципліни	Основи культури і техніки мовлення				
Викладач	Полякова Тетяна Вікторівна, викладач вищої категорії, викладач –методист.				
Контактний телефон викладача	0973279192				
Е-mail викладача	polakovatetana@gmail.com				
Формат дисципліни	очна				
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (108 год.)				
Консультації	Обговорення загальнометодологічних і загальнонаукових аспектів курсу				
2. Анотація до курсу					
Курс покликаний ознайомити студентів з нормами літературної мови та найтипівішими їх порушеннями; основними комунікативними ознаками культури мовлення; особливостями добору та використання етикетних формул у стандартних етикетних ситуаціях; особливостями мовного етикету українців тощо.					
3. Мета та цілі курсу					
Метою дисципліни є вироблення у філологів концептуального розуміння основних теоретичних засад культури мовлення, формування на їх основі стійких практичних навичок дотримання мовних норм та мовного етикету в повсякденному спілкуванні. Завдання: ознайомити студентів з основними поняттями та категоріями культури мови; виробити потребу формування на основі теоретичних знань стійких практичних навичок використання основних мовних норм і правил мовленнєвого етикету, вміння творчо поєднувати теоретичні й практичні знання в різних життєвих ситуаціях; зацікавити студентів актуальними проблемами культури мови з метою наступного їх дослідження.					
4. Результати навчання (компетентності)					
Здатність правильно добирати й використовувати фонетичні, лексичні, граматичні тощо елементи мови в повсякденному спілкуванні; доречно застосовувати етикетні формули в різних ситуаціях спілкування; зауважувати та диференціювати мовленнєві помилки в мовленні своєму, докілья, засобів масової інформації та вміти виправляти їх; вміло застосовувати невербальні чинники спілкування.					
5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			12		
практичні заняття			24		
самостійна робота			72		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
1	Спеціальність 013 Початкова освіта	3		Нормативний	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
ТЕМА 1. Поняття про культуру мови і культуру мовлення 1. Предмет і завдання курсу "Культура української мови", його зв'язок з іншими дисциплінами. 2. Поняття про культуру	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1-7	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 2 год, 7,5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>мовлення.</p> <p>3. Основні чинники формування культури мовлення.</p> <p>4. Причини недостатнього рівня культури мовлення.</p> <p>5. Типи комунікативних девіацій.</p>					
<p>ТЕМА 2. Комунікативні ознаки культури мовлення</p> <p>1. Правильність мовлення.</p> <p>2. Змістовність мовлення.</p> <p>3. Логічність мовлення.</p> <p>4. Багатство (різноманітність) мовлення.</p> <p>5. Точність мовлення.</p> <p>6. Доречність мовлення.</p> <p>7. Достатність і зрозумілість мовлення.</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	8-12	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 2 год, 7,5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>ТЕМА 3. Виразність як ознака культури мовлення</p> <p>1. Техніка виразного читання і мовлення.</p> <p>2. Дихання як показник виразного читання.</p> <p>3. Голос. Основні властивості голосу.</p> <p>4. Дикція та орфоепія.</p> <p>5. Словесний наголос.</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	13-18	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 2 год, 7,5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>ТЕМА 4. Виразність мовлення й структурно-інтонаційна організація тексту</p> <p>1. Типи виразності.</p> <p>2. Партитура тексту.</p> <p>3. Міміка і жест як компоненти виразності.</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	19-23	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 2 год, 7,5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>ТЕМА 5. Норми сучасної української літературної мови</p> <p>1. Нормативність як основна ознака літературної мови.</p> <p>2. Принципи українського правопису. Орфографічні норми.</p> <p>3. Норми сучасної української літературної вимови.</p> <p>4. Закони й засоби милозвучності української мови.</p> <p>5. Акцентуаційні норми сучасної української літературної мови.</p>	лекція, практичне заняття, самостійна робота	24-37	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 2 год, 7,5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>ТЕМА 6. Норми сучасної української літературної мови</p> <p>1. Лексичні норми. 2. Основні порушення фразеологічних норм. 3. Стилiстична диференція мовлення i стилістичні норми. 4. Морфологічні норми.</p>	<p>практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>38-51</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 5 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
--	---	--------------	---	----------	--

5. Синтаксичні норми. 6. Принципи української пунктуації. Основні пунктуаційні норми.					
ТЕМА 7. Український мовленнєвий етикет 1. Поняття про мовленнєвий етикет. Особливості українського мовленнєвого етикету (ідіоетнічні, регіональні, особистісні чинники) 2. Комунікативні особливості вітання. Фатичні фрази. 3. Етикетні формули прощання. 4. Звертання та мовленнєвий етикет. 5. Етикетні правила знайомства. 6. Комунікативні особливості прохання та наказу. 7. Етикетні формули побажання. 8. Тост і мовленнєвий етикет.	лекція, практичне заняття, самостійна робота	52-59	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 2 год, 7,5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
ТЕМА 8. Український мовленнєвий етикет 1. Комунікативні особливості запрошення. 2. Етикетні формули привітання. 3. Подяка та мовленнєвий етикет. 4. Етикетні правила компліментів. 5. Комунікативні особливості вибачення. 6. Правила телефонного етикету. 7. Етикетні особливості листування.	практичне заняття, самостійна робота	52-59	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
ТЕМА 9. Основні поняття культури мовлення. 1. Культура мовлення. 2. Чинники, що визначають рівень культури мовлення. 3. Мовна освіта. 4. Мовне виховання. 5. Мовленнєва поведінка. 6. Професійна мовнокомунікативна компетенція. 7. Мовна агресія як антипод культури. Мовленнєва культура в контексті мовної політики держави. 8. Проблеми культури ефірного мовлення. 9. Поняття «екологія мови», «лінгвоекотологія».	лекція, практичне заняття, самостійна робота	1, 2, 3, 9, 10, 61,62	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 5 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>ТЕМА 10. Усне мовлення – найважливіша форма існування мови як засобу комунікації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття літературної мови. 2. Мовна норма. Критерії мовної норми. 3. Усне мовлення: загальна характеристика. Основні норми усного професійного мовлення. 4. Мовний, мовленнєвий та спілкувальний етикет. 5. Різновиди спілкування і стилі комунікативної поведінки. 6. Культура спілкування тележурналіста. 	<p>лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 20, 21, 43, 50, 60, 61, 62</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>ТЕМА 11. Техніка усного мовлення. Дихання та голос.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складники техніки усного мовлення: дихання; голос; дикція; орфоепія. 2. Характеристика органів мовлення. 3. Поняття дихання. Різновиди дихання. Фізіологічне та фонаційне дихання. Умови правильного дихання. 4. Голос людини, його природа та різновиди. Чоловічі та жіночі голоси. Висотні характеристики голосів (сопрано, альт, тенор, баритон, бас). 5. Інтонаційна виразність голосу в теле- та радіожурналістиці. 	<p>лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>25, 26, 46, 60, 61, 62</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>ТЕМА 12. Орфоепія як наука про правильну літературну вимову.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орфоепія. Норми орфоепії української літературної мови. 2. Наголос. Різновиди наголосу в українській мові. 3. Типові відхилення від акцентуаційних норм у мовленні радіо- та телеведучих. 4. Інтонація як важливий елемент культури мовлення. 5. Розділові знаки та інтонація. 6. Партитура тексту. 	<p>лекція, практичне заняття, самостійна робота</p>	<p>1, 2, 4, 12, 21, 23, 24, 25, 29, 30, 35, 37, 43, 48, 55, 60, 61, 62</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год, 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

7. Паузи і темп мовлення як технічні показники виразного мовлення і виразного читання.					
--	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт «9.3. Види контролю» Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів включають: 50 балів поточне оцінювання, 25 балів самостійна робота, 25 балів залікова контрольна робота
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.
Практичні заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Положення 1](#) і [Положення 2](#)

8. Рекомендована література

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика української мови / Н. Д. Бабич. – Львів: Світ, 2003. – С. 191-196.
2. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення / Н. Д. Бабич. – Львів: Світ, 1990. – С. 11 – 35.
3. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. Бацевич. – К.: ВЦ "Академія", 2004, С. 213-251.
4. Бабич Н. Д. Сила мовленого слова: Науково-публіцистичні нариси з культури української мови / Н. Д. Бабич. – Чернівці: Рута, 1996.
5. Стахів М. Український комунікативний етикет / М. Стахів. – К.: Знання, 2008. – С. 10 – 33, 123 – 138.
6. Мацько Л. І. Культура української фахової мови: Навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К.: ВЦ "Академія", 2007. – С. 5-11.
7. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика / М. І. Пентилюк. – К.: Вежа, 1994. – С. 3-6.
8. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови / Н. Д. Бабич. – Львів: Світ, 2003. – С. 241-332.
9. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення / Н. Д. Бабич. – Львів: Світ, 1990.
10. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика / М. І. Пентилюк. – К.: Вежа, 1994. – С. 29-74.
11. Культура фахового мовлення: Навч. посіб. / За ред. Н. Д. Бабич. – Чернівці: Книги – XXI, 2006. – С. 38-75.
12. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: Навч. посіб. / С. В. Шевчук. – [3-тє вид., переробл. і допов.]. – К.: Вища школа, 2004. – С. 12-13.
13. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови / Н. Д. Бабич. – Львів: Світ, 2003. – С. 332-383.
14. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. / Я. Радевич-Винницький. – К.: Знання, 2006. – С. 44-56.
15. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / За ред. Н. Д. Бабич. – Чернівці: Книги – XXI, 2006. – С. 100-114.
16. Фломизов А. Ф. Выразительное чтение при изучении синтаксиса и пунктуации: Пособие для учителя / А. Ф. Фломизов. – [2-е изд., перераб.] – М.: Просвещение, 1986. – 96 с.
17. Орфоепічний словник української мови: В 2 т. / Уклад.: М. М. Пещак та ін. – К.: Довіра, 2001, 2003.
18. Головащук С. І. Словник наголосів / С. І. Головащук. – К.: Наукова думка, 2003.
19. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. – Львів: Світ, 2003. – С. 384-419.
20. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. – Львів: Світ, 1990.
21. Бабич Н. Д. Сила мовленого слова: Науково-публіцистичні нариси з культури української мови. – Чернівці: Рута, 1996.
22. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – С. 98-134, 252-254.
23. Стахів М. Український комунікативний етикет. – К.: Знання, 2008. – С. 88-117, 133-138.
24. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – С. 44-56, 257-265.
25. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика. – К.: Вежа, 1994. – С. 34-39.
26. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. – К.: Либідь, 1999.
27. Бортняк А. Ну що б, здавалося, слова... Бесіди про культуру української мови. – К.: Український

- письменник, 1994.
28. Український правопис. – К.: Наукова думка, 2008.
 29. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М.Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Лексикологія. Лексикографія / Навч. посіб. – К.: ВЦ "Академія", 2006. – С. 111-136, 162-170.
 30. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Н.Д.Бабич. – Чернівці: Книги – XXI, 2006. – С. 105-111.
 31. Ющук І.П. Практикум з правопису української мови. – 4-те вид. – К.: Освіта, 2000. – С. 76-79.
 32. Ющук І.П. Українська мова: Підручник. – 3-тє вид. – К.: Либідь, 2006. – С. 145-148.
 33. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. – К.: Либідь, 1993. – С. 19-25.
 34. Пономарів О. Мовностилїстичні поради. Наголос // Урок української. – 2000. – №9. – С.27-28.
 35. Орфоепічний словник української мови: В 2 т. / Уклад.: М.М. Пещак та ін. – К.: Довіра, 2001, 2003.
 36. Головащук С. Правописний словник. – К.: А.С.К., 1999.
 37. Головащук С.І. Словник наголосів. – К.: Наукова думка, 2003.
 38. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – С. 60-94, 235-256, 265-272.
 39. Пентлюк М. І. Культура мови і стилїстика. – К.: Вежа, 1994. – С. 39-45, 100-229.
 40. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилїстичні поради. – К.: Либідь, 1999.
 41. Дудик П. С. Стилїстика української мови. – К.: Академія, 2005.
 42. Бортияк А. Ну що б, здавалося, слова... Бесіди про культуру української мови. – К.: Український письменник, 1994.
 43. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Н.Д.Бабич. – Чернівці: Книги – XXI, 2006. – С. 176-212.
 44. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. – К.: Либідь, 1993.– С. 26-112.
 45. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2004. – С. 378-387.
 46. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – К.: Либідь, 1994.
 47. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. – К.: Вища школа, 2003.
 48. Гнаткевич Ю. В. Уникаймо русизмів в українській мові. – К.: Просвіта, 2000.
 49. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007.– 494 с.
 50. Стахів М. Український комунікативний етикет. – К.: Знання, 2008. – С. 33-42, 122-129.
 51. Гринчишин Д., Капелюшний А., Сербянська О. та ін. Словник-довідник з культури української мови. – Львів: Фенікс, 1996.
 52. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2006. – С. 25-34, 154-220.
 53. Стахів М. Український комунікативний етикет. – К.: Знання, 2008. – С. 42-82.
 54. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків. – К.: Академвидав, 2007.
 55. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. – К.: ВЦ "Академія", 2004.
 56. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. – К.: Рідна мова, 1998.
 57. Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / За ред. Н.Д.Бабич. – Чернівці: Книги – XXI, 2006. – С. 76-99.
 58. Гуць М. В., Олійник І. Г., Ющук І. П. Українська мова у професійному спілкуванні. – К.: "BeeZone", 2004.
 59. Томан І. Мистецтво говорити / Пер. з чес. В.І Романця. – 3-тє вид. – К.: Україна, 1996.
 60. Багмут А. Й. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації / А. Й. Багмут, Т. О. Бровченко та ін. – К. : Наукова думка, 1994. – 190 с.
 61. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення : навч. посіб. / С. І. Дорошенко. – 2-е вид., перероб. і доп. – Харків : «ОВС», 2002. – 144 с.
 62. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення : навч. посіб. / К. Я. Климова. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Ліра – К, 2006. – 240 с.
- Електронні ресурси:
1. www.litopus.org.ua
 2. <http://www.mova.info/>
 3. <https://novamova.com.ua/>
 4. <http://www.pravopys.net/>
 5. <https://r2u.org.ua/>
 6. <http://www.rozum.org.ua/>

Викладач вищої категорії, викладач – методист Полякова Тетяна Вікторівна